

ТРАНСВЕРСАЛЬНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН У КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ЕКОСИСТЕМ

Сніговська О. В.

ВСТУП

Глибинні трансформації сучасного міжнародного середовища, зумовлені цифровою революцією, поширенням технологій штучного інтелекту, прискоренням глобальних комунікаційних процесів, посиленням геополітичної турбулентності та зростанням складності міждержавної взаємодії, актуалізують необхідність переосмислення концептуальних засад підготовки фахівців з міжнародних відносин. У сучасних умовах ефективність їхньої професійної діяльності визначається не лише рівнем фахової підготовки, а й сформованістю комплексу наскрізних компетентностей, що детермінують мобільність, когнітивну гнучкість та здатність до прийняття рішень у складних нелінійних середовищах¹. Певна частина означених характеристик формується в процесі іншомовної підготовки, оскільки опанування іноземної мови передбачає розвиток навичок міжкультурної комунікації, критичного аналізу інформації, роботи з автентичними

¹ «Освітні програми професійної підготовки майбутнього фахівця з міжнародних відносин передбачають ряд програмних результатів. Навчальний план складається з 35 нормативних навчальних дисциплін, із яких 8 відносяться до циклу загальної підготовки і 27 відповідно – професійної, а також 37 вибірових дисциплін. Передбачається також проходження здобувачами 3 видів виробничих практик: в науково-аналітичних центрах / організаціях, у підрозділах МЗС і перекладацька практика. Наявний навчально-педагогічний комплекс заходів та чинників професійної підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин зосереджений здебільшого на формуванні професійних (дипломатичний, політологічний, лінгвістичний, лінгвокультурологічний тощо) компетентностях і не фокусується належною мірою на розвитку у майбутнього фахівця особистісних компетентностей, які ґрунтуються на знаннях, уміннях та навичках, що сприяли б успішній самопрезентації, баченню та проєкції можливих шляхів професійного розвитку, володінню ефективних стратегій побудови міжособистісної комунікації тощо», за: Серман Л. Проблема підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин у контексті формування професійного іміджу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 66, т. 3. С. 212. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-3-30>

джерелами, адаптації до різних комунікативних контекстів та ефективної взаємодії в міжнародному середовищі².

Особливого значення набуває концепт трансверсальних³ компетентностей фахівця⁴, які на відміну від вузькогалузевих, мають міждисциплінарний характер та утворюють підґрунтя для ефективної резильєнтності до мінливих соціальних, політичних і технологічних реалій⁵. Їх формування розглядається як один із індикаторів якості вищої освіти, адже саме вони забезпечують готовність майбутніх фахівців до безперервного навчання, критичного осмислення нових викликів та участі в процесах інноваційного розвитку⁶.

² Степаненко Л., Попова Л. Формування трансверсальних компетентностей в іншомовній професійній підготовці майбутніх педагогів: нормативно-законодавчі аспекти. *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Вип. 29. С. 219–224. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264354>

³ Під «трансверсальністю» слід розуміти «здатність людини застосовувати уміння, набуті шляхом отримання формальної, неформальної, інформальної освіти, а також досвіду діяльності в реальних професійних і життєвих ситуаціях, здатність переносити наявні компетентності, діючи в непередбачених ситуаціях незалежно від професійної спеціальності», за: Корносенко О., Даниско О., Бондаренко В. Трансверсальні компетентності магістрів як вимога сучасного ринку праці. *Педагогічні науки*. 2023. Вип. 81. С. 75. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289390>

⁴ Попова Л. М. аналізує еволюцію поняття «трансверсальні навички» і «трансверсальна компетентність», підкреслюючи, що ці категорії є відносно новими для сучасного освітнього дискурсу. Водночас, дослідниця зазначає, що сам термін «трансверсальність» має значно тривалішу історію використання, хоча традиційно був обмежений переважно сферою точних наук, зокрема математики та теоретичної інформатики. Див.: Попова Л. М. Екземпліфікація терміну «трансверсальність» у сучасному науковому просторі через призму підготовки майбутнього фахівця. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48, ч. 2. С. 165–169. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.32>

⁵ Т. Борова і Т. Вєдь підкреслюють, що трансверсальні компетентності характеризуються здатністю до перенесення результатів навчання між різними контекстами діяльності, формуючись у межах розв'язання конкретних завдань або проблемних ситуацій, однак зберігаючи свою функціональну придатність бути ефективно застосованими в інших професійних або соціальних умовах. Див.: Борова Т. А., Вєдь Т. М. Теоретичні основи сутності поняття «Трансверсальні компетентності» в постмодерністській освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 21(3). С. 154–158. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.3-33>

⁶ Поглиблений аналіз категорії «трансверсальні компетентності» здійснили В. Петренко і В. Безугла, акцентуючи увагу на ефекті «трансферу навчання», що передбачає використання засвоєних знань, практичних умінь і метакогнітивних ресурсів здобувачів освіти у нових життєво-практичних ситуаціях. Авторки підкреслюють, що формування таких компетентностей не лише підсилює розвиток професійних умінь, але й сприяє становленню настанови на безперервну освіту впродовж життя. Див.: Петренко В. О., Безугла І. В. Формування трансверсальних компетентностей в умовах закладу вищої освіти. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : НТМТ, 29–30 березня. 2018. С. 290–293. URL: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/19440/1/Petrenko_Bezugla%20%20d1%82%20d0%b5%20d0%b7%20d0%b8%20%20d0%a5%20d0%9d%20d0%95%20d0%a3_%20d0%b1%20d0%b5%20d0%b5%20d0%b7%20d0%b5%20d0%bd%20d1%8c_2018.pdf

Також, вагомою складовою їхнього становлення постає едукативне стратегування як спроможність здобувачів здійснювати довгострокове планування власного професійного та академічного розвитку, визначати освітні цілі, обирати оптимальні інструменти їх досягнення та адаптувати індивідуальну освітню траєкторію до динамічних умов міжнародного середовища.

Паралельно відбувається еволюція самої освітньої парадигми від інституційно замкнених моделей до відкритих освітніх екосистем, у межах яких навчання здобувачів здійснюється через мережеву взаємодію різноманітних суб'єктів, ресурсів і практик. Екосистемний підхід в освіті⁷ ґрунтується на принципах відкритості, взаємозалежності, міжсекторального партнерства, академічної мобільності, цифрової інтеграції та колективного продукування знань. За таких умов університет перестає бути єдиним джерелом освітнього контенту, трансформуючись у координаційний центр багаторівневої мережі освітніх, наукових, професійних і громадських взаємодій.

Відповідно, підготовка фахівців з міжнародних відносин має орієнтуватися на формування здатності ефективно функціонувати в складних екосистемних структурах, що поєднують академічний, соціокультурний, дипломатичний і технологічний виміри; виявляти причинно-наслідкові зв'язки між глобальними політичними процесами, інтерпретуючи суперечливі інформаційні потоки та формуючи обґрунтовані професійні судження в умовах невизначеності⁸. Пріоритетного значення набуває іншомовна підготовка здобувачів, яка є інтеграційною платформою доступу до інформаційних ресурсів, міжнародних освітніх мереж, програм академічної мобільності та професійної комунікації в багатомовному середовищі.

⁷ Леонтьєва І. Екосистемний підхід як методологічний орієнтир інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти. *Збірник наукових праць*. 2024. № 41(1). С. 21–29. DOI: 10.28925/2311–2409.2024.41 https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49664/1/Leontieva_I_POTP_41_2024.pdf

⁸ «Однією з ключових компетентностей, що визначає якість сучасної вищої освіти, є критичне мислення, яке виступає не лише як когнітивна навичка, а й як суттєвий компонент професійної культури. Це питання набуває особливої актуальності під час підготовки фахівців, чия професійна діяльність передбачає інтерпретацію складних культурних явищ, аналітичну роботу із символічними системами та здатність діяти в міждисциплінарних інтелектуальних середовищах», зазначає О. Лук'яненко. Див.: Лук'яненко О. Критичне мислення як аспект професійної культури майбутніх спеціалістів. *Українська професійна освіта*. 2026. № 19. С. 175–176. DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2026.19.363699>

1. Виникнення передумов проблеми та формулювання проблеми

Виникнення проблеми формування трансверсальних компетентностей майбутніх фахівців з міжнародних відносин пов'язане з глибинними змінами у природі професійної діяльності міжнародників, які відбуваються під впливом трансформації глобального освітнього, політичного та комунікативного простору. На відміну від попередніх етапів розвитку системи міжнародних відносин, коли професійна успішність визначалася здебільшого рівнем знань, сучасне професійне середовище потребує здатності діяти на перетині різних сфер, інтегрувати інструменти цифрової аналітики, здійснювати міжкультурну взаємодію та брати участь у складних мережевих процесах вироблення рішень. До того ж, особливої актуальності набуває культурологічний підхід до професійної підготовки міжнародників, який інтерпретує культуру не лише як об'єкт вивчення, а й як універсальний механізм формування професійної свідомості, ціннісних орієнтацій та моделей взаємодії на міжнародній арені.

Зазначені зміни супроводжуються поступовим переходом від лінійних моделей професійної діяльності до поліцентричних моделей інтеракції, в яких державні інституції функціонують поряд із міжнародними організаціями, транснаціональними корпораціями, громадянським суспільством, цифровими платформами та глобальними експертними мережами. В таких умовах міжнародник перестає бути виключно носієм вузькоспеціалізованої експертизи й дедалі більше виступає як координатор складних комунікаційних процесів, медіатор між різними групами інтересів, учасник міждисциплінарних команд та суб'єкт багаторівневого міжнародного співробітництва. Зростає його роль як посередника між культурами, носія цінностей міжкультурного діалогу та провідника інструментів культурної дипломатії.

Суттєвим чинником актуалізації проблеми стає зміна епістемологічних засад⁹ професійної освіти, де особливої ваги набувають такі трансверсальні компетентності здобувачів¹⁰, що забезпечують

⁹ Рябоконт О. В. Епістемологічні засади концептуалізації феномена якості освіти в сучасному науковому дискурсі. *Наукові перспективи*. 2025. № 11(65). С. 402–411. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-11\(65\)-402-411](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-11(65)-402-411)

¹⁰ «Трансверсальні компетентності включають в себе шість сфер, а саме: критичне та інноваційне мислення; інтерперсональні навички (наприклад, презентаційні та комунікаційні навички, організаторські навички, робота в команді та співпраця тощо); внутрішньо особистісні навички (наприклад, самодисципліна, ентузіазм, наполегливість, впевненість у собі, самомотивація тощо); глобальне громадянство (наприклад, толерантність, відкритість, повага до різноманітності, міжкультурне розуміння, повага до навколишнього середовища тощо); медіа та інформаційна грамотність, така як здатність знаходити інформацію та отримувати доступ до неї за допомогою ІКТ, а також аналізувати й оцінювати медіаконтент,

інтеграцію когнітивних, комунікативних, цифрових, соціальних та рефлексивних компонентів професійної діяльності. Освітній процес, не замикаючись більше у межах окремого університету, реалізується через взаємодію численних акторів, об'єднаних спільними освітніми, науковими та професійними цілями. Формування компетентностей майбутніх фахівців відбувається не лише в аудиторному середовищі, а й у цифрових мережах, міжнародних проєктах, академічних консорціумах, дослідницьких платформах, міжсекторальних партнерствах. Унаслідок цього і виникає необхідність перегляду традиційних моделей підготовки міжнародників, які раніше були орієнтовані переважно на дисциплінарну структуру навчання та недостатньо враховували потенціал екосистемних форм організації освітнього процесу.

І насамкінець, особливого значення в цих процесах набувають іншомовні освітні практики, які наразі забезпечують інтеграцію здобувачів до глобального академічного простору, створюючи умови для безпосередньої міжкультурної взаємодії¹¹. Адже впродовж тривалого часу іноземна мова розглядалася переважно як інструмент забезпечення професійної комунікації. Втім, сучасні тенденції розвитку міжнародної освіти свідчать про значне розширення її функціонального потенціалу, де іншомовне освітнє середовище є майданчиком для формування міжкультурної компетентності, розвитку академічної мобільності, опанування міжнародного професійного дискурсу у роботі з цифровими ресурсами та залучення здобувачів вищої освіти до глобальних освітніх мереж.

Відтак, простежується низка суперечностей, які визначають проблемне поле дослідження. Вони пов'язані з розривом між потребою у фахівцях із розвиненими трансверсальними компетентностями та домінуванням дисциплінарних моделей їхньої підготовки, недостатньою інтеграцією екосистемного підходу в освітні програми, обмеженим використанням потенціалу іншомовної підготовки, а також

етичне використання ІКТ; інші, що включають такі компетентності і навички, як фізичне здоров'я або релігійні цінності, які можуть не входити не в одну із вище зазначених областей», за: Глушко О. Трансверсальні компетентності в освіті: теорія та практика в європейському регіоні. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2023: горизонти інновацій* : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 трав. 2023 р.) / за заг. ред. О. І. Локшиної; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ; Тернопіль : Крок, 2023. С. 70–71. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-692-804-1>

¹¹ Соколовська О. М. Особливості формування мовленнєвої компетентності економістів-міжнародників у процесі вивчення іноземної мови академічної та професійної комунікації. *Академічні візії*. 2026. № 51. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18595832>

відсутністю цілісних концептуальних моделей формування професійної суб'єктності міжнародників за умов зростання значущості культурологічного виміру міжнародної діяльності.

2. Аналіз існуючих підходів до вирішення проблеми та формулювання завдання дослідження

Встановлено, що значний масив наукових праць присвячено компетентнісному підходу¹², цифровій трансформації освіти, інтернаціоналізації вищої школи, розвитку міжкультурної комунікації та формуванню професійної мобільності майбутніх фахівців. Натомість, аналіз сучасного наукового дискурсу свідчить, що більшість існуючих концепцій розроблялася в умовах відносної стабільності міжнародного середовища та ґрунтувалася на припущенні про можливість прогнозованого професійного розвитку, що дедалі менше відповідає сучасним реаліям¹³.

Традиційні моделі підготовки міжнародників зорієнтовані, насамперед, на засвоєння системи знань із міжнародних відносин, дипломатії, міжнародного права, світової політики, зовнішньоекономічної діяльності тощо¹⁴. У межах такої парадигми пріоритет надається академічній обізнаності, володінню професійною термінологією та розвитку аналітичних навичок здобувачів. Незважаючи на беззаперечну цінність зазначених компонентів, сучасна професійна практика фіксує недостатність знанневоцентричної моделі для ефективної діяльності фахівців в умовах високої невизначеності,

¹² «Впровадження компетентнісного підходу в процесі підготовки майбутніх фахівців для сучасного ринку праці [...] пов'язане з необхідністю розробки нових моделей компетентностей, що включало знання, функціональні та поведінкові компетентності. Іншими словами, це означало, що практичні знання мають відповідати трьом компонентам: знати-що, знати-як, знати-хто», за: Олєфіренко Т. О., Попова Л. М. Формування трансверсальних компетентностей у процесі становлення професійної ідентичності майбутнього педагога. *Збірник наукових праць*. 2022. № 99. С. 47. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-99-7>

¹³ «Теоретичні узагальнення з цієї проблеми спонукають корегувати національну систему професійної підготовки майбутніх фахівців-міжнародників України на концептуальному рівні, що виявляється в її нормативно-правовому, соціально-економічному, науково-теоретичному, структурно-інституційному, інформативно-комунікативному, міжнародно-інтеграційному аспектах», за: Клепар М. Професійна підготовка майбутніх фахівців-міжнародників: досвід США і Канади. *Освітній простір України*. 2019. № 15. С. 25–26. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.15.25-31>

¹⁴ Балануца О. О. Професійна підготовка майбутніх дипломатів в Україні у рецепції сучасних учених. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 196. С. 88–92. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-196-88-92>

інформаційної турбулентності та технологічної динаміки¹⁵. Подальший розвиток освітньої теорії веде до зміщення акцентів із накопичення знань на формування здатності здобувачів застосовувати їх у професійній діяльності. У межах цього підходу розроблюються моделі професійних компетентностей міжнародників, що охоплюють комунікативний, аналітичний, міжкультурний та управлінський компоненти¹⁶.

Окремий напрям досліджень пов'язаний із цифровізацією вищої освіти та формуванням цифрових компетентностей здобувачів. У науковій літературі широко представлені концепції інформаційної культури і цифрової грамотності фахівців¹⁷. Деякі з них орієнтовані на загальні навички використання цифрових технологій і не враховують специфіку професійної діяльності міжнародників в умовах поширення

¹⁵ «Для забезпечення високої якості підготовки [міжнародників] потрібно враховувати та інтегрувати позитивний зарубіжний досвід. [Так], пропонується розширення навчальних програм з метою забезпечення більшої практичної спрямованості та зосередження на сучасних тенденціях; упровадження інноваційних методів навчання, таких як онлайн-курси, вебінари тощо; збільшення практичних занять та стажувань для здобувачів; інтеграція комп'ютерної грамотності та знання програмування в навчальний процес», за: Репецький В. М., Грабинський М. І. Напрямки модернізації підготовки юристів і юристів-міжнародників з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2023. Вип. 25. С. 116. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-25-116-125 <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/50/49>

¹⁶ У межах проєкту Erasmus+ EU було реалізовано масштабне міжнародне дослідження KEYSTART2WORK (2015). На підґрунті комплексного аналізу емпіричних даних, отриманих через анкетування, інтерв'ю, співбесіди та фокус-групи обговорення, було підготовлено документ «Каталог трансверсальних компетентностей, ключових для працевлаштування», в якому було систематизовано 12 доменів компетентностей фахівців: 1) міжкультурні навички та глобальна обізнаність; 2) гнучкість і здатність до адаптації; 3) стратегічне та інноваційне мислення; 4) організаційні вміння та тайм-менеджмент; 5) здатність до ухвалення рішень; 6) уміння працювати в команді; 7) емпатія та навички побудови міжособистісних відносин; 8) навички розв'язання проблем; 9) орієнтація на безперервне навчання впродовж життя; 10) переговорні навички; 11) лідерські якості; 12) здатність до збору, аналізу та опрацювання інформації. Див.: Попова Л. М. Екземпліфікація терміну «трансверсальність» у сучасному науковому просторі через призму підготовки майбутнього фахівця. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48, ч. 2. С. 167. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.32>

¹⁷ «Сучасною тенденцією розвитку професійної підготовки фахівців з міжнародних відносин є трансформація змісту і методів навчання, відповідно до сучасних суспільних потреб, які ґрунтуються на необхідності формування у сьогодишнього здобувача здатності до здійснення інформаційно-аналітичної діяльності у міжнародних організаціях різних рівнів, економічно-консультативних спільнотах, політичних та громадських організаціях та різноманітних органах державної влади», за: Буцик І. М., Шевченко Н. В. Дидактичні особливості розробки навчальних завдань з інформаційно-аналітичної діяльності студентів у підготовці фахівців з міжнародних відносин. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 63, т. 1. С. 97. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.1.18>

генеративного штучного інтелекту (ШІ), автоматизованих систем аналізу даних та алгоритмізованого прийняття рішень. У результаті питання формування ШІ-грамотності як окремого складника професійної підготовки міжнародників залишається концептуально недостатньо розробленим.

Подібна ситуація спостерігається і щодо проблеми протидії інформаційним загрозам¹⁸. Сучасні дослідження приділяють значну увагу розвитку медіаграмотності і критичного мислення здобувачів, однак феномен когнітивної стійкості лише починає інтегруватися в освітню теорію. Наявні підходи здебільшого спрямовані на розвиток навичок перевірки інформації, тоді як проблема забезпечення стійкості до системних інформаційних впливів, когнітивних маніпуляцій та гібридних інформаційних операцій потребує значно ширшого осмислення. Особливої актуальності ця проблема набуває в умовах, коли інформаційний простір стає самостійним полем міжнародного протистояння.

Аналіз досліджень лідерства також демонструє певну невідповідність між існуючими теоретичними моделями¹⁹ та сучасними професійними практиками. Значна частина освітніх програм продовжує орієнтуватися на класичні концепції індивідуального лідерства, тоді як міжнародна діяльність вже здійснюється через мережеві структури, міжнародні консорціуми, багатосторонні партнерства та між секторальні проєкти. Ключового значення набувають не ієрархічні управлінські функції, а здатність до фасилітації, координації, побудови партнерських зв'язків і забезпечення ефективної взаємодії між різними суб'єктами міжнародного співробітництва.

Недостатньо розробленими залишаються й питання стратегічної комунікації²⁰ в умовах цифрового міжнародного середовища. Більшість існуючих моделей професійної підготовки акцентує увагу на міжкультурній комунікації та мовній компетентності, проте сучасна дипломатична практика потребує фахівців, здатних працювати з міжнародними наративами, механізмами м'якої сили, інструментами публічної та цифрової дипломатії, а також технологіями управління інформаційним впливом.

¹⁸ Босак І. М. Інформаційна безпека України: загрози та методи протидії. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 9. С. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-9-4>

¹⁹ Перфільєва А. О. Лідерство у міжнародних відносинах: теоретико-концептуальний вимір. *Політикус*. 2021. № 6. С. 101–106. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-6.17>

²⁰ Терещеня О. В. Стратегічні комунікації у науково-теоретичному дискурсі. *Communications and Communicative Technologies*. 2020. Вип. 20. С. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.15421/292017>

Вивчення освітніх практик свідчить про недостатню увагу і до розвитку адаптивності як метакомпетентності міжнародників. Більшість моделей професійної підготовки, зорієнтованих на стабільні професійні контексти, не враховує особливостей функціонування в умовах VUCA-та BANI-середовищ²¹, де ключового значення набувають гнучкість мислення, швидке перенавчання, толерантність до невизначеності та здатність приймати рішення за відсутності повної інформації. Концепт VUCA²² виник наприкінці 1980-х років у межах аналітичної школи U.S. Army War College як інструмент опису постбіполярного стратегічного середовища після завершення Холодної війни. Спочатку він використовувався у військово-стратегічному плануванні для позначення нових типів загроз і непередбачуваних геополітичних умов, однак згодом був адаптований у сфері менеджменту та організаційних досліджень²³. У сучасній науковій літературі VUCA розглядається як базова аналітична рамка для опису нестабільних систем, що характеризуються високою динамікою змін та інформаційною невизначеністю.

У відповідь на посилення викликів, спричинених пандемією COVID-19, кліматичними змінами, цифровими ризиками та загостренням геополітичних конфліктів, у 2020 році американський футуролог і дослідник складних систем Jamais Cascio запропонував концепцію BANI²⁴. Ця модель була розроблена як аналітичний інструмент осмислення сучасної турбулентності та реакція на обмежену пояснювальну здатність концепції VUCA в умовах зростання хаотичності та непередбачуваності глобальних процесів²⁵. На відміну від VUCA, що акцентує увагу на складності та невизначеності, BANI підкреслює крихкість сучасних систем, їх нестабільність, нелінійність

²¹ Невадовський О. А. Толерантність до невизначеності та управлінське середовище VUCA/BANI. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*. 2025. № 3. С. 165–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2025.3.31>

²² Volatility, Uncertainty, Complexity, Ambiguity, що перекладається з англійської як «Мінливість, Невизначеність, Складність, Неоднозначність».

²³ Whiteman W. E. Training and Educating Army Officers for the 21st Century: Implications for the United States Military Academy. Carlisle Barracks, PA : U.S. Army War College, 1998. 31 p. URL: https://books.google.com.ua/books/about/Training_and_Educating_Army_Officers_for.html?id=ua590AEACAAJ&redir_esc=y

Bennett N., Lemoine G. J. What VUCA Really Means for You. *Harvard Business Review*. 2014. Vol. 92, No. 1–2. URL: <https://hbr.org/2014/01/what-vuca-really-means-for-you?utm>

²⁴ Brittle, Anxious, Nonlinear, Incomprehensible, що перекладається з англійської як «Крихий, Тривожний, Нелінійний, Незрозумілий».

²⁵ Cascio J. Facing the Age of Chaos. *Medium*, 2020. URL: <https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d>

Hornát J. Leveraging Generative AI in International Relations: Opportunities, Risks, and Implications for Diplomacy. Prague: Charles University, 2023. URL: <https://publications.cuni.cz/handle/20.500.14178/2130>

причинно-наслідкових зв'язків та зростаючу непроникність для раціонального прогнозування. Таким чином, еволюція VUCA→BANI відображає перехід від раціонально-структурованого бачення нестабільності до комплексного підходу, враховуючи психологічні, соціальні і системні аспекти глобальної невизначеності.

Виходячи з наведеного, встановлено, що наявні теоретичні підходи та дослідницькі інструменти характеризуються обмеженою ефективністю у розв'язанні проблеми підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин до професійної діяльності в умовах глобальної невизначеності. Головним недоліком існуючих моделей є їхня орієнтація на окремі компетентнісні складові за відсутності інтегративного бачення взаємозв'язків між цифровими, когнітивними, комунікативними, адаптивними та мережевими вимірами професійної діяльності. У зв'язку з цим завданням дослідження є концептуалізація ролі інноваційної освітньої екосистеми у формуванні трансверсальних компетентностей майбутніх фахівців з міжнародних відносин, що забезпечують їхню здатність ефективно діяти в умовах глобальної турбулентності, технологічних трансформацій та зростаючої складності міжнародного середовища.

3. Екосистема формування трансверсальних компетентностей міжнародників в умовах глобальної невизначеності

Геополітична нестабільність, посилення міждержавної конкуренції, гібридизація конфліктів, цифровізація міжнародної взаємодії, стрімкий розвиток ІІІ-технологій та зростання ролі недержавних акторів у світовій політиці сформували принципово новий контекст професійної діяльності міжнародників. Традиційні підходи до підготовки фахівців потребують суттєвого переосмислення, оскільки тривалий час освітньо-професійна парадигма відповідала умовам класичного університету, де результативність діяльності визначалася рівнем академічної підготовки та обсягом накопичених знань у випускників ЗВО. На сучасному ж етапі важливою характеристикою міжнародного середовища стала його мережева природа. Ухвалення рішень наразі відбувається через взаємодію міжнародних організацій, урядів, університетів, бізнесу, громадянського суспільства, експертних спільнот тощо. За таких умов зростає і значення навичок мережевого лідерства, міжсекторальної взаємодії та управління партнерствами. Професійна підготовка міжнародників має враховувати цю тенденцію та забезпечувати формування компетентностей ефективної роботи в глобальних мережах співпраці²⁶.

²⁶ Snigovska O. Paradiplomacy as an educational strategy for countering information threats in foreign language training of political scientists specialising in international relations. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*. 2025. Т. 13, № 4. Р. 32–52. DOI: <https://doi.org/10.31548/hspedagog/4.2025.32>

Класичні механізми прогнозування втратили свою ефективність, а швидкість змін значно перевищила можливості адаптації інституційних структур. Так, особливого значення набув вплив гібридних конфліктів на професійну діяльність міжнародників. Сучасні війни вже не обмежуються традиційними військовими інструментами, поєднавши інформаційні, економічні, кібернетичні та психологічні механізми впливу. Суттєво трансформувалася й сама природа дипломатичної діяльності. Поряд із конвенційною активно розвиваються цифрова, мережева і дипломатія даних. Соціальні мережі, цифрові платформи та глобальні комунікаційні екосистеми стали важливими інструментами зовнішньополітичної діяльності держав. Відповідно, фахівці мають бути здатними працювати в цифровому інформаційному середовищі, здійснюючи стратегічну комунікацію, аналізуючи цифрові наративи та протидіючи інформаційним маніпуляціям²⁷.

Додатковим чинником трансформації професійної діяльності виступає і стрімкий розвиток технологій ІІІ, використовуючись для моніторингу міжнародних процесів, аналізу політичних ризиків, прогнозування кризових ситуацій та обробки великих масивів даних. У перспективі їхня роль лише зростатиме, що вже зумовило появу нових вимог до підготовки міжнародників, зокрема щодо розвитку у них цифрової грамотності, алгоритмічного мислення, здатності критично оцінювати результати роботи інтелектуальних систем та приймати відповідальні рішення, послугуючись отриманими даними.

Зазначені трансформації свідчать про поступовий перехід від знаннєвої до компетентнісно-екосистемної моделі професійної підготовки майбутніх фахівців, у межах якої головним результатом освіти стає розвиток здатності до адаптації, навчання впродовж життя, міждисциплінарного мислення та ефективної діяльності в умовах невизначеності. Відповідно, університет постає як інноваційна освітня екосистема, що поєднує освітню, наукову, цифрову та соціальну складові в єдиний простір професійного розвитку, створюючи умови для формування професійної суб'єктності, дослідницької автономії та готовності до вирішення комплексних глобальних проблем. Таке середовище забезпечує взаємодію здобувачів із реальними виробничими практиками, міжнародними проектами, цифровими платформами співпраці, міждисциплінарними командами та глобальними професійними мережами. Саме через участь у таких формах діяльності відбувається формування трансверсальних компетентностей фахівців,

²⁷ Сніговська О. В. Освіта в цифрову епоху: професійна підготовка майбутніх фахівців до роботи з інформацією. *Цифрова епоха: міждисциплінарний дискурс* : монографія / [А. А. Гедзик, Т. В. Ковальова, О. Ю. Коцюрба та ін.]; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2024. С. 98–117.

так необхідних для успішної професійної реалізації у сучасному світі (див. Рис. 1).

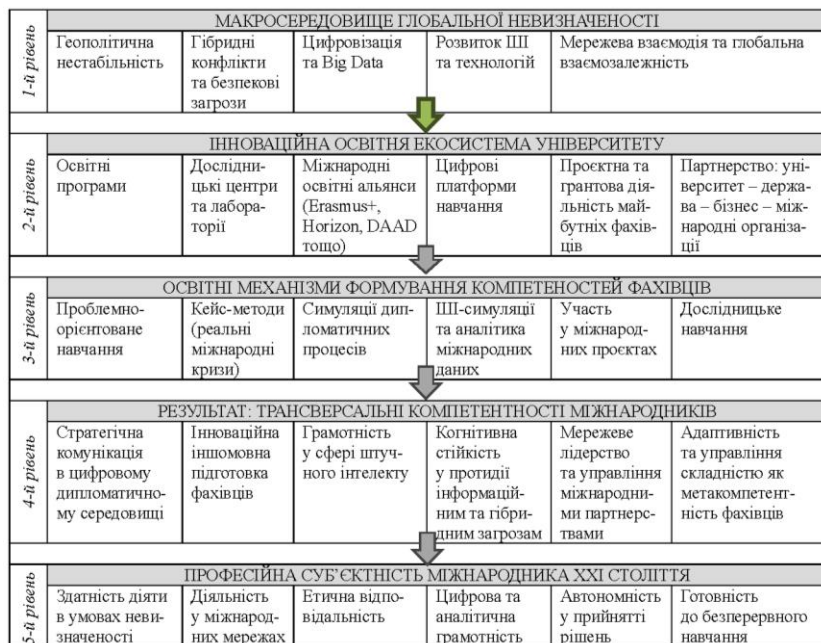

Рис. 1. Екосистема формування трансверсальних компетентностей майбутнього фахівця з міжнародних відносин в умовах глобальної невизначеності (авторська розробка)

Запропонована концептуальна схема формування трансверсальних компетентностей дає змогу розглядати підготовку фахівців з міжнародних відносин як цілісну екосистему формування професійної суб'єктності, де технологічний вимір (ІШ), когнітивний вимір (стійкість і адаптація), мережевий вимір (лідерство), комунікативний вимір (мова, культура і наративи), інституційний вимір (екосистема) утворюють єдину інтегровану систему. За цією логікою міжнародник ХХІ століття постає як екосистемний актор, здатний діяти одночасно в аналітичному, мережевому, цифровому та смисловому вимірах глобальної політики.

4. Стратегічна комунікація як складова едукативного стратегування міжнародника

У сучасному міжнародному середовищі комунікація все менше виконує функцію нейтрального обміну інформацією і все більше набуває характеру інструменту конструювання політичної та символічної реальності. Така трансформація відповідає логіці стратегічної комунікації, яка в практиці Європейського Союзу розглядається як комплексна діяльність, спрямована на просування його цінностей та інтересів, зміцнення інформаційного середовища і протидію дезінформаційним впливам²⁸. У документах Європейської служби зовнішніх дій наголошується, що стратегічна комунікація є одним із довгострокових пріоритетів ЄС і передбачає ефективне просування політики Союзу, посилення стійкості медіасередовища та розвиток спроможності прогнозувати й нейтралізувати зовнішні інформаційні впливи²⁹.

Стратегічна комунікація в міжнародних відносинах функціонує як інтегрована система, поєднуючи публічну дипломатію з цифровою і наративним управлінням. Принциповим є те, що комунікація стає орієнтованою на формування інтерпретаційних рамок, через які реципієнти сприймають міжнародні події. Подібний підхід концептуально узгоджується з трактуванням публічної дипломатії як інструменту реалізації м'якої сили, спрямованої на довгостроковий вплив на сприйняття та поведінку громадськості через механізми привабливості та формування образів³⁰.

Цифрова дипломатія в сучасних дослідженнях розглядається як трансформація дипломатичної практики, зумовлена впровадженням цифрових технологій та соціальних медіа у зовнішньополітичну діяльність держав. У праці С. Bjola і М. Holmes підкреслюється, що цифровізація дипломатії змінює характер інформаційного менеджменту, публічної дипломатії, стратегічного планування та

²⁸ Карпчук Н. П. Стратегічна комунікація ЄС як засіб у боротьбі з дезінформацією. *Політичне життя*. 2019. № 1. С. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.1.7>

²⁹ Hallahan K., Holtzhausen D., van Ruler B., Verčič D., Sriramesh K. Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic Communication*. 2007. Vol. 1, No. 1. P. 3–35. DOI: <https://doi.org/10.1080/15531180701285244> European External Action Service. *Questions and Answers about the East StratCom Task Force*. 2021. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/questions-and-answers-about-east-stratcom-task-force_en

³⁰ Nye J. S. Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. 2008. Vol. 616. No. 1. P. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.1177/0002716207311699>

кризових комунікацій, переводячи їх у режим постійної онлайн-взаємодії та мережевої комунікації з множинними акторами³¹.

Публічна дипломатія в сучасному міжнародному середовищі трансформується з інструменту репрезентації держави у зовнішньому просторі у складний механізм формування когнітивних ідентичностей міжнародних акторів, у межах чого набувають значення культурні коди, символічні системи та інтерпретаційні рамки сприйняття. У теоретичній традиції м'якої сили вона розглядається як здатність держави впливати на поведінку та настанови зовнішньої аудиторії через привабливість культурних і ціннісних ресурсів. У цьому контексті особливого значення набуває культурологічний вимір професійної підготовки міжнародників, оскільки саме опанування іноземних мов, міжкультурної комунікації та дискурсивних практик забезпечує здатність фахівців не лише інтерпретувати зовнішньополітичні наративи, але й брати участь у їхньому конструюванні та трансляції у комунікаційному просторі.

Звідси, стратегічна комунікація фахівців у процесі професійної підготовки, інтегруючи інструменти публічної та цифрової дипломатії, постає як складова когнітивної, мовної та культурологічної освіти, ґрунтуючись на розвитку здатності до управління смислами та інтерпретаційними структурами міжнародної взаємодії. Особливу важність становить формування міжкультурної чутливості та дискурсивної компетентності, що забезпечують здатність міжнародників працювати зі стратегічними наративами як інструментами осмислення глобальних процесів. Згідно з концепцією стратегічних наративів, політична реальність структурується через конкуренцію інтерпретаційних історій, що задають рамки розуміння міжнародних подій та процесів. З огляду на це, стратегічні наративи функціонують як інструмент формування у здобувачів вищої освіти цілісного, контекстуалізованого бачення минулого, сучасного та майбутнього міжнародної політики³².

У межах цієї концептуальної рамки міжнародник постає не лише як аналітик глобальних процесів, але й як суб'єкт, залучений до продукування, інтерпретації та трансляції смислів у цифрових інформаційних екосистемах, де конкуренція наративів визначає конфігурацію міжнародної взаємодії. Відповідно, компетентність стратегічної комунікації в умовах цифрового міжнародного середовища

³¹ Bjola C., Holmes M. *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. London : Routledge, 2015. 252 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315730844>

³² Miskimmon A., O'Loughlin B., Roselle L. *Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order*. New York : Routledge, 2013. 224 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315871264>

набуває статусу інтегральної професійної здатності, що синтезує інструменти публічної і цифрової дипломатії, міжнародного брендингу й наративного управління в цілісну систему едукативного стратегування.

5. ІІІ-дипломатія та цифрова аналітика в системі професійної підготовки міжнародників

Зростання ролі ІІІ в сучасному міжнародному середовищі виразно проявляється у двох взаємопов'язаних вимірах, зокрема у прогнозуванні міжнародних ризиків та трансформації дипломатичних практик, що в сукупності переосмислює архітектуру сучасної зовнішньополітичної взаємодії³³ та безпосередньо впливає на зміст і структуру професійної підготовки міжнародників. З огляду на це, цифрова дипломатія³⁴ постає як форма трансформації традиційної дипломатичної діяльності, в межах якої цифрові платформи, мережеві комунікації та інформаційні технології слугують інструментами реалізації зовнішньополітичних функцій, управління міжнародними наративами та стратегічного впливу на аудиторію, що зумовлює необхідність формування у майбутніх міжнародників відповідних цифрових і аналітичних компетентностей.

Інтеграція алгоритмічних систем у сферу міжнародної аналітики істотно розширює можливості прогнозування ризиків, актуалізуючи потребу у відповідній модернізації професійної підготовки міжнародників, оскільки ІІІ застосовується для моніторингу конфліктних ситуацій, аналізу міграційних процесів, оцінювання політичної стабільності, прогнозування економічних криз, моделювання сценаріїв

³³ Климчук І. Роль штучного інтелекту у сучасній дипломатичній практиці. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. Вип. 1(77). С. 72–77. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1\(77\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1(77)-11)

³⁴ «Термін «цифрова дипломатія» на ранніх етапах застосовували переважно для позначення практики використання соціальних мереж державними структурами для формування позитивного міжнародного іміджу та зміцнення інструментів м'якої сили. Згодом, інші визначення «кібердипломатія», «інтернет-дипломатія», «мережева дипломатія» засвідчили розширення предметного поля дипломатичної діяльності питаннями, пов'язаними з глобальним управлінням інтернетом, кібербезпекою та захистом персональних даних. Нині все частіше вживають поняття «дипломатія даних», що акцентує на провідній ролі великих даних у процесі міжнародних переговорів та зовнішньополітичній практиці», за: Банчук-Петросова О., Сулим Б. Цифрова дипломатія: вплив штучного інтелекту та великих даних на трансформацію дипломатичної практики. *Empirio*. 2026. Т. 3, № 1. С. 51. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2026.3.1.49-58>

розвитку міжнародних подій тощо³⁵. Так, ШІ постає не лише як інструмент обробки даних, але й як елемент глобальної інфраструктури виробництва знань і перерозподілу інформаційної влади, трансформуючи зміст аналітичної підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин та визначаючи нові вимоги до їхніх професійних компетентностей³⁶.

Подальша еволюція цифрової дипломатії супроводжується переходом до більш складних форм аналітико-комунікаційної взаємодії, в межах чого алгоритмічні системи використовуються для моніторингу міжнародного інформаційного простору, аналізу громадської думки, виявлення дезінформаційних кампаній і прогнозування реакцій аудиторії на зовнішньополітичні ініціативи³⁷. За Н. Романюк,

³⁵ Hornát J. Leveraging Generative AI in International Relations: Foresight and Data-Informed Diplomacy : PRCP Working Paper № 001. Prague : Peace Research Center Prague, Charles University, 2023. URL: <https://hdl.handle.net/20.500.14178/2130>

³⁶ «Сьогодні дипломати повинні вміти швидко адаптуватися і легко справлятися зі змінами в підходах до актуальних тем, що відбуваються під впливом ШІ. Певну увагу привертає використання ШІ для сприяння досягненню Цілей сталого розвитку. Дипломати, з іншого боку, повинні справлятися з появою нових проблем, пов'язаних із використанням ШІ міжнародного порядку денного. Йдеться про дискусії щодо нових технологічних досягнень, таких як летальні автономні системи озброєнь (LAWS), а також етики і стандартів ШІ. ШІ як питання міжнародного порядку денного можна також відобразити, визначивши основні теми – економіка і бізнес, безпека, демократія, права людини та етика – і пов'язані з ШІ теми, які, як очікується, вплинуть на інші сфери», за: Івасечко О. Я., Калита О. А. Штучний інтелект як новітній інструмент дипломатії: виклики та перспективи. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 131. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.22>

³⁷ «ШІ відкрив нові горизонти перед МЗС та закордонними органами зовнішніх зносин щодо вивчення громадської думки, яка відіграє вирішальне значення при здійсненні публічної дипломатії. Аналіз соціальних мереж дозволяє відстежувати тренди та настрої населення, що допомагає дипломатам ефективніше виконувати свої функції. Працівники дипломатичної служби можуть використовувати ці дані для з'ясування передумов та подій у державі перебування, а також для сприяння формуванню та підтримці позитивного іміджу держави у світі. Наприклад, технології Natural Language Processing (NLP), Sentiment Analysis та Bot Detection застосовуються під час моніторингу соціальних мереж Twitter, Facebook, YouTube, TikTok, Telegram для виявлення інформаційних загроз та моніторингу суспільних настроїв. Це дозволяє працювати над випередженням криз, оперативно реагувати на загрози, здійснювати оцінку ефективності публічної дипломатії. Також під час аналізу міжнародних звітів та відкритих даних при ООН, ВООЗ, МВФ, Світовому банку використовують платформу Azure Machine Learning від Microsoft для класифікації документів, автоматичного видобування даних (data extraction) щодо звітів про пандемії, гуманітарні кризи, економічне зростання, рівень безробіття чи екологічні загрози. Ця функція дозволяє приймати стратегічні рішення у питаннях допомоги, запровадження санкцій, розвитку відносин з країнами», за: Климчук І. Роль штучного інтелекту у сучасній дипломатичній практиці. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. Вип. 1(77). С. 73. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1\(77\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1(77)-11)

«штучний інтелект відкриває перед дипломатичними інституціями новий спектр функціональних можливостей, які суттєво підвищують ефективність та оперативність міжнародної комунікації. Ці можливості можна систематизувати в кілька ключових груп: аналітична підтримка прийняття рішень; автоматизація підготовки дипломатичних документів; підтримка кризових комунікацій; мовна й міжкультурна підтримка дипломатів»³⁸.

Це безпосередньо впливає на зміст освітніх програм підготовки міжнародників, увиразнюючи потребу в розвитку здатності працювати з цифровими аналітичними інструментами та інтерпретувати алгоритмічно опосередковані інформаційні потоки. У результаті формується концептуальна перспектива ШІ-орієнтованої дипломатії, що передбачає інтеграцію інтелектуальних систем у процеси дипломатичного аналізу, підготовки переговорів та стратегічних комунікацій, зберігаючи при цьому ключову роль фахівця у прийнятті рішень³⁹. Ефективність використання таких інструментів безпосередньо залежить від рівня ШІ-грамотності користувача, його здатності критично інтерпретувати результати алгоритмічної обробки та співвідносити їх із політичним і культурним контекстом, оскільки генеративні моделі не є автономними джерелами істини, а лише формують відповіді на підґрунті статистичних закономірностей, що зумовлює можливість появи помилок, спотворень або вигаданих даних.

Загалом сучасні дослідження цифрової дипломатії підкреслюють, що ШІ функціонує як фактор одночасного розширення аналітичних можливостей, адже генеративні моделі здатні здійснювати швидкий аналіз великих масивів документів, міжнародних звітів, політичних заяв, дипломатичних комюніке та медійних повідомлень, але й ускладнення політичної невизначеності, що вимагає переосмислення підходів до професійної підготовки міжнародників, зокрема щодо розвитку здатності до інтерпретації міжнародних процесів та управління інформаційними потоками в умовах алгоритмізованого

³⁸ Romaniuk N. Artificial Intelligence as a Tool for Transforming Diplomatic Communication: Opportunities and Risks. *International Relations, Public Communications and Regional Studies*. 2025. № 3 (23). P. 155–171. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2025-03-155-171>

³⁹ «Незважаючи на стрімкий розвиток ШІ, найважливіші рішення у зовнішній політиці прийматимуть люди. Інтуїція, емпатія та здатність до стратегічного мислення залишаються незамінними якостями професійних дипломатів. Повне делегування відповідальності за прийняття рішень штучному інтелекту є недопустимим. Людина повинна залишатися останнім арбітром і нести відповідальність за наслідки своїх рішень», за: Климчук І. Роль штучного інтелекту у сучасній дипломатичній практиці. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. Вип. 1(77). С. 76. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1\(77\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1(77)-11)

глобального середовища⁴⁰. Значення цієї компетентності суттєво зростає також через безпрецедентне збільшення обсягів інформації, що потребує оперативного аналізу. Таким чином, одним із показників сформованості ІІІ-грамотності фахівців є здатність здійснювати верифікацію інформації через незалежні джерела, аналізувати походження даних та оцінювати ступінь їхньої достовірності. Тож, трансформація ролі міжнародника передбачає його позиціонування не лише як користувача технологій, але й як суб'єкта інтерпретаційної діяльності. У цифровому середовищі, насиченому ІІІ-генерованими повідомленнями, він виступає модератором смислів, що забезпечує їх перевірку, контекстуалізацію та міжкультурну валідність.

Важливим компонентом цієї компетентності є її інтеграція з іншомовною підготовкою здобувачів. Глобальні ІІІ-моделі функціонують у багатомовному середовищі, де іноземні мови виконують роль кодів доступу до інформаційних ресурсів і комунікаційних платформ. Наприклад, «алгоритм на основі NLP і великих мовних моделей генерує пропозиції, які мають високий потенціал підтримки серед сторін, імітуючи переговорний процес»⁴¹. Хоча системи автоматизованого перекладу, зокрема DeepL і Google NMT, і забезпечують підвищення точності відтворення змісту дипломатичних текстів, враховуючи синтаксичні конструкції та семантичні особливості вихідної мови, емпіричні дослідження засвідчують, що навіть найбільш розвинені алгоритмічні системи перекладу залишаються обмеженими у відтворенні культурно зумовлених смислів і прагматичних конотацій, що потенційно породжує ризики семантичних зсувів та інтерпретаційних викривлень у міжкультурній дипломатичній взаємодії⁴². У зв'язку з цим, опанування іноземних мов у поєднанні з використанням ІІІ-інструментів формує новий тип медіаційно-аналітичної компетентності міжнародників, що сприяє ефективній професійній діяльності у багаторівневому цифровому комунікаційному середовищі.

Таким чином, грамотність фахівців у сфері ІІІ визначає їхню спроможність діяти в умовах алгоритмізованого глобального інформаційного середовища, критично опрацьовувати інформацію та

⁴⁰ Manor I. From Digital Diplomacy to AI-Driven Diplomacies? Mapping the Potential Impact of AI on Diplomacy. *Communication and the Public*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.1177/20570473261438571>

⁴¹ Romaniuk N. Artificial Intelligence as a Tool for Transforming Diplomatic Communication: Opportunities and Risks. *International Relations, Public Communications and Regional Studies*. 2025. № 3 (23). P. 155–171. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2025-03-155-171>

⁴² Shahmerdanova R. Artificial Intelligence in Translation: Challenges and Opportunities. *Acta Globalis Humanitatis et Linguarum*. 2025. Vol. 2, No. 1. P. 62–70. DOI: <https://doi.org/10.69760/aghel.02500108>

інтегрувати інструменти ІІІ з мовними, культурними й професійними вимірами міжнародної діяльності. ІІІ-грамотність у сучасному науково-теоретичному вимірі безпосередньо корелює і зі стратегічною комунікацією як невід'ємною складовою професійної підготовки міжнародників, оскільки саме здатність до роботи з цифровими платформами, розуміння логіки функціонування алгоритмів поширення інформації та аналітичне осмислення впливу технологічно опосередкованих комунікаційних процесів на конфігурацію міжнародних наративів визначають якісні параметри професійної ефективності фахівців в умовах дедалі більшої алгоритмізації глобального інформаційного середовища.

6. Когнітивна резильєнтність фахівця як відповідь на виклики інформаційних та гібридних війн

Для України зазначена проблематика має підвищену вагу, оскільки інформаційний вимір гібридної агресії є інструментом впливу на суспільну свідомість, міжнародний імідж держави та її зовнішньополітичні позиції. Тривалий досвід протидії масштабним дезінформаційним кампаніям, інформаційно-психологічним операціям та цифровим маніпуляціям фактично перетворив когнітивну безпеку на один із провідних компонентів національної стійкості⁴³. Тому когнітивна резильєнтність⁴⁴ міжнародника постає як здатність фахівця до збереження аналітичної автономії, критичності сприйняття та стійкості до маніпулятивних інформаційних впливів, що циркулюють у глобальному комунікаційному просторі⁴⁵.

У таких умовах іншомовна підготовка здобувачів відіграє особливу роль, забезпечуючи доступ до інформаційних середовищ, у яких конструюються альтернативні наративи міжнародної реальності. Так,

⁴³ Сніговська О. В., Малахиті А. В. Формування професійної готовності майбутніх фахівців-міжнародників до роботи з інформацією в умовах гібридної війни. *Інноваційна педагогіка*. Одеса : Гельветика, 2022. Випуск 46. С. 170–177. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/46.34>

⁴⁴ «У межах вивчення феномену резильєнтності когнітивна гнучкість трактується як один із важливих чинників, що забезпечує внутрішню стійкість особистості перед обличчям життєвих труднощів, змін або тривалого стресу. Вона дозволяє людині зберігати психологічну рівновагу, шукати альтернативні шляхи реагування, уникати фіксації на руйнівних переживаннях і розширювати спектр можливих рішень у складних ситуаціях», за: Беляєвська Т. В. Психологічна резильєнтність та когнітивна гнучкість: точки перетину і перспективи дослідження. *Актуальні проблеми практичної психології* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (16 травня 2025 р.). Одеса, 2025. С. 29. <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/23338/1/2.pdf>

⁴⁵ Коновалова О. В., Бикова С. В. Формування резильєнтності у студентської молоді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Психологія. 2023. № 3. С. 13–17. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.2>

вивчення іноземних мов виходить за межі формального опанування мовних структур і трансформується у процес опрацювання культурних кодів, дискурсивних практик та смислових моделей, властивих різним цивілізаційним контекстам. Це дозволяє майбутньому міжнароднику розуміти багатомовні інформаційні потоки, критично зіставляючи їхні інтерпретаційні рамки та виявляючи можливі когнітивні викривлення і пропагандистські конструкції.

Особливої актуальності цей вимір набуває в умовах гібридних конфліктів, де інформаційний простір використовується як самостійний «театр впливу», а когнітивні атаки спрямовуються на підриз довіри до інституцій, розмивання фактологічної основи публічного дискурсу та конструювання альтернативних інтерпретацій реальності. Тож, міжнародник має бути здатним не лише ідентифікувати дезінформаційні повідомлення, але й розуміти їхню структурну логіку, джерела походження та стратегічні цілі.

Важливим компонентом когнітивної резильєнтності фахівця виступає інформаційна гігієна, що передбачає здатність до селекції, пріоритизації та верифікації інформаційних потоків, а також управління когнітивним навантаженням у ситуаціях інтенсивної медіації подій. Певне значення мають і навички фактчекінгу, роботи з відкритими джерелами та критичного аналізу цифрових наративів. Поява високоякісних *deepfake*-матеріалів, автоматизованих текстових генераторів та алгоритмічних систем персоналізації інформації створює принципово нову ситуацію, коли традиційні практики перевірки фактів уже не гарантують достатнього рівня захисту від маніпуляцій. У результаті когнітивна стійкість фахівців має корелювати зі здатністю до оцінювання не лише достовірності інформації, а й самого середовища її поширення, механізмів алгоритмічного підсилення окремих наративів та прихованих структур впливу.

Більшій концептуальній ваги набуває поняття інформаційної цілісності, яке активно використовується в сучасних дослідженнях цифрової політики та інформаційної безпеки. Вирішальним викликом постає не стільки забезпечення доступу до інформації, скільки збереження її змістовної та інтерпретаційної узгодженості в умовах алгоритмічного посередництва, що і визначає архітектуру сучасного інформаційного простору.

Окремий вимір проблеми пов'язаний із фактом інформаційного перевантаження, оскільки у сучасному цифровому середовищі міжнародник змушений працювати з безпрецедентними обсягами даних, що надходять із численних офіційних, медійних та цифрових джерел. Відтак, його когнітивна стійкість має передбачати здатність підтримувати аналітичну концентрацію, здійснювати пріоритизацію

інформації, уникаючи когнітивної фрагментації, що нерідко стає непрямим наслідком інформаційних операцій.

Певної ваги набуває феномен епістемічної агентності⁴⁶, що характеризує здатність суб'єкта критично оцінювати джерела інформації, розрізняти факти, інтерпретації та нормативні судження, конструювати обґрунтовані моделі пояснення складних міжнародних процесів⁴⁷. Це пов'язано з тим, що сучасний міжнародний простір дедалі більше функціонує як середовище конкуренції епістемічних режимів, у межах яких різні актори пропонують альтернативні способи інтерпретації глобальних подій та формування політичної реальності. Саме епістемічна агентність фахівців, яку пов'язують із функціонуванням людини в умовах цифровізованого суспільства, поширення дезінформації, розвитку ШІ та зростання складності інформаційного середовища, забезпечує можливість збереження інтелектуальної автономії на тлі алгоритмізації та зростаючого впливу автоматизованих систем на процеси виробництва знань. Міжнародник відтепер має розглядатися не просто як носій міжкультурної компетентності, а як епістемічний медіатор, здатний працювати між різними мовними та культурними системами знань, де іноземна мова є не лише засобом комунікації, а й інструментом доступу до альтернативних способів інтерпретації міжнародної реальності, що безпосередньо посилює його епістемічну агентність. Тобто провідним орієнтиром професійної підготовки фахівця з міжнародних відносин стає розвиток його здатності діяти як епістемічний агент, який самостійно конструює, перевіряє та інтерпретує знання в умовах конкуренції наративів і алгоритмічно опосередкованої комунікації.

7. Мережеве лідерство та управління міжнародними партнерами

Знаково, що сучасна трансформація системи вищої освіти та міжнародної наукової взаємодії характеризується переходом від ієрархічно організованих структур до мережево-координаційних конфігурацій, у яких інституційна взаємодія ґрунтується на принципах горизонтальної координації, розподіленого управління та спільної відповідальності⁴⁸. Європейські університетські альянси репрезентують

⁴⁶ Під епістемічною агентністю фахівця визначимо здатність суб'єкта оцінювати, продукувати, використовувати та трансформувати знання, а не лише споживати готову інформацію.

⁴⁷ Nieminen J. H., Ketonen L. Epistemic agency: a link between assessment, knowledge and society. *Higher Education*. 2024. Vol. 88. P. 777–794. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01142-5>

⁴⁸ Самчук З. Ф. Мережеве суспільство та ІТ-освіта в Україні: трансформація освітніх практик крізь призму ціннісних пріоритетів. *Культурологічний альманах*. 2025. Вип. 4 (16). С. 276–283. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.4.31>

нову організаційну форму інтеграції, поєднуючи освітні, дослідницькі та інноваційні функції в межах мета-організаційної логіки.

Як показує аналіз європейських університетських альянсів, вони можуть бути концептуалізовані як мета-організації, членами яких виступають інші організації, що зумовлює специфічний характер їхньої внутрішньої координації, механізмів прийняття рішень і управління конфліктами⁴⁹. Така конфігурація поєднує інституційні та інструментальні виміри функціонування університетів, актуалізуючи культурну спорідненість і історично сформовані моделі академічної взаємодії. Натомість, мета-організаційний характер альянсів зумовлює їхню структурну неоднорідність і залежність від рівня довіри між учасниками, а також від здатності узгоджувати різні інституційні логіки в межах спільного стратегічного простору. У результаті університетські альянси постають як гібридні організаційні утворення, функціонуючи одночасно і як інструменти політики до європейської інтеграції, і як платформи виробництва нових форм академічної взаємодії. Ці альянси діють як довгострокові транскордонні мережі, спрямовані на розвиток структурованої та системної співпраці між ЗВО з акцентом на синергію між освітою, дослідженнями та інноваціями. У межах таких структур традиційна модель академічного і/або адміністративного лідерства поступово замінюється концепцією мережевого врядування, в якій управління здійснюється не через вертикальні інструкції, а через координацію взаємозалежних акторів, що зберігають автономію, але функціонують у межах спільно визначених стратегічних рамок. Це формує нову управлінську раціональність, у якій ключовим ресурсом виступає не формальна владна ієрархія, а здатність до організації взаємодії, узгодження політик та підтримання стійкості мережевих відносин⁵⁰.

⁴⁹ Maassen P., Stensaker B., Rosso A. The European university alliances – an examination of organizational potentials and perils. *Higher Education*. 2023. Vol. 86. P. 953–968. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00951-4>

⁵⁰ «Мережева структура, як нова реальність, представлена не лише суб'єктами діяльності, але й «простором потоків», що охоплюють мікромережі та використовуються учасниками освітнього процесу за допомогою налагоджених взаємозв'язків між ними. За своїми характеристиками освітня мережа є динамічною, здатною до адаптації та має низку переваг перед ієрархічними освітніми системами. Водночас, у мережевій структурі виникають певні суперечності, що потребують координації дій учасників мережі, розподілу функцій і ресурсів, узгодженості управлінських структур, у тому числі з тими елементами, що виходять за межі освітнього округу. Мережева взаємодія як система зв'язків між суб'єктами мережі здатна впливати на якість освітнього процесу, поліпшувати умови його здійснення, забезпечувати зростання інтелектуального потенціалу учасників взаємодії, розширювати освітній простір для здобуття освіти. В цьому переліку важливе значення надається процесам логістики, зростанню контактів і збагаченню потоків

Описані трансформації мережевого управління у сфері вищої освіти та формування університетських мета-організацій створюють нові параметри організації освітнього простору, в межах якого підготовка міжнародників набуває принципово іншої архітекτονіки. Перехід до мережевого управління та мета-організаційних структур означає, що освітні процеси дедалі менше визначаються лінійною адміністративною логікою і дедалі більше – мережевою взаємодією інституцій, програм і академічних акторів у транскордонному просторі знань. У цьому контексті підготовка міжнародників трансформується в багаторівневу систему едукативного стратегування, орієнтовану на формування здатності діяти в умовах інституційної розподіленості, багатокультурної взаємодії та мережевої залежності. Отже, майбутній фахівець постає як стратегічний актор у глобальних освітньо-комунікаційних мережах, спроможний інтегрувати аналітичні, комунікативні та координаційні компетентності. При цьому едукативне стратегування міжнародника передбачає опанування інструментів міжінституційної взаємодії, стратегічної комунікації та культурної медіації, що дозволяє ефективно функціонувати в умовах глобалізованих освітніх і політичних екосистем.

ВИСНОВКИ

Сучасна трансформація професійної підготовки міжнародників остаточно виходить за межі класичної дисциплінарної логіки, в якій освітній процес отожднюється з послідовною передачею знань у межах окремих дисциплін. Інноваційна освітня екосистема міжнародників постає як багаторівнева конфігурація взаємопов'язаних елементів, у якій освітні інституції, дослідницькі центри, цифрові платформи, міжнародні проєкти та стейкхолдери поза академічною сферою утворюють єдине середовище формування компетентностей здобувачів.

Визначальним механізмом функціонування такої екосистеми виступає інтеграція освітньої, дослідницької та проєктної діяльності. Участь здобувачів у міжнародних консорціумах, міжуніверситетських альянсах, дослідницьких грантових програмах та симульованих дипломатичних процесах забезпечує наближення освітнього середовища до реальних умов професійної діяльності міжнародників. Таким чином, освітній процес набуває ознак «вбудованої практики», де компетентності фахівців формуються через дію в складних мережевих середовищах.

інформації, що сприяють концентрації суб'єкта на особистісних, індивідуально значущих освітніх потребах», за: Мелешко В. В. Мережева взаємодія як основа організації профільного навчання в освітньому окрузі сільської місцевості. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4. С. 12–13. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/201>

Особливу роль у структурі освітньої екосистеми відіграють цифрові платформи, які забезпечують безперервність навчання, доступ до глобальних знань і включення здобувачів освіти у транскордонні академічні та професійні спільноти. Вони створюють можливості для реалізації принципу безперервного навчання впродовж життя, що у сучасних умовах стає не додатковою характеристикою, а базовою умовою професійної релевантності міжнародників.

Важливою складовою освітньої екосистеми визначено міждисциплінарні та мультиакторні команди, в межах яких здобувачі вищої освіти взаємодіють із представниками різних професійних сфер – аналітиками, дипломатами, економістами, ІТ-фахівцями, експертами з безпеки та ін. Така взаємодія формує у них здатність до роботи на тлі когнітивної різноманітності, що є критично важливим у сучасних міжнародних процесах.

Інноваційна освітня екосистема також виконує функцію середовища апробації трансверсальних компетентностей здобувачів. Саме тут ШІ-грамотність, когнітивна стійкість, мережеве лідерство, стратегічна комунікація та адаптивність переходять із рівня концептуальних моделей у площину практичної діяльності. Участь у реальних і симульованих міжнародних проєктах дозволяє інтегрувати ці компетентності в єдину професійну систему поведінки здобувачів. Таким чином, освітня екосистема виступає не лише середовищем підготовки фахівців, а й механізмом відтворення нової професійної культури міжнародників, у якій знання, навички та цінності формуються синхронно в процесі взаємодії з глобальними мережами та цифровими інфраструктурами.

АНОТАЦІЯ

У дослідженні обґрунтовано концептуальні засади трансформації професійної підготовки міжнародників у контексті переходу від класичної дисциплінарної моделі освіти до інноваційної освітньої екосистеми. Показано, що сучасні глобальні процеси, зокрема розвиток мережових структур міжнародної взаємодії, цифровізація комунікацій та зростання складності інформаційного середовища, зумовлюють необхідність переосмислення самої природи освітнього процесу. В цьому контексті освіта розглядається не як передача фіксованого обсягу знань, а як динамічне середовище формування професійної спроможності фахівців діяти в умовах невизначеності, багато факторності та постійної зміни контекстів.

Визначено, що інноваційна освітня екосистема міжнародників постає як багаторівнева мережа взаємопов'язаних акторів, до якої входять заклади вищої освіти, дослідницькі центри, цифрові платформи,

міжнародні проєкти та зовнішні стейкхолдери. Її ключовою характеристикою є мережевий характер взаємодії та відсутність жорсткої ієрархії, що забезпечує формування компетентностей через залучення здобувачів до реальних професійних практик. Наголошено на інтеграції освітньої, дослідницької та проєктної діяльності як визначальному механізмі функціонування такої екосистеми, що забезпечує наближення навчання до умов реальної міжнародної практики.

Встановлено, що цифрові платформи відіграють системоутворювальну роль у забезпеченні безперервності навчання, доступу до глобальних знань та включення здобувачів у транскордонні академічні й професійні спільноти. Особливу увагу приділено значенню міждисциплінарних і мультиакторних взаємодій, які формують здатність майбутніх міжнародників до роботи в умовах когнітивної різноманітності та комплексності сучасних глобальних процесів.

Доведено, що інноваційна освітня екосистема функціонує як середовище практичної апробації трансверсальних компетентностей здобувачів, зокрема ШІ-грамотності, когнітивної стійкості, мережевого лідерства, стратегічної комунікації та адаптивності. Участь у міжнародних проєктах і симульованих професійних практиках забезпечує їх інтеграцію в цілісну систему професійної поведінки фахівців.

Зроблено висновок, що перехід до інноваційної освітньої екосистеми сприяє формуванню нової професійної культури міжнародників, у межах якої знання, навички та цінності синхронно вибудовуються в процесі взаємодії з глобальними мережами та цифровими інфраструктурами, забезпечуючи підготовку фахівців, здатних ефективно діяти в умовах сучасної міжнародної невизначеності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bennett N., Lemoine G. J. What VUCA Really Means for You. *Harvard Business Review*. 2014. Vol. 92, No. 1–2. URL: https://hbr.org/2014/01/what-vuca-really-means-for-you?utm_
2. Bjola C., Holmes M. *Digital Diplomacy: Theory and Practice*. London : Routledge, 2015. 252 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315730844>
3. Cascio J. Facing the Age of Chaos. *Medium*. 2020. URL: <https://medium.com/@cascio/facing-the-age-of-chaos-b00687b1f51d>
4. European External Action Service. Questions and Answers about the East StratCom Task Force. 2021. URL: https://www.eeas.europa.eu/eeas/questions-and-answers-about-east-stratcom-task-force_en
5. Hallahan K., Holtzhausen D., van Ruler B., Verčič D., Sriramesh K. Defining Strategic Communication. *International Journal of Strategic*

Communication. 2007. Vol. 1, No. 1. P. 3–35. DOI: <https://doi.org/10.1080/15531180701285244>

6. Hornát J. Leveraging Generative AI in International Relations: Foresight and Data-Informed Diplomacy. *PRCP Working Paper № 001*. Prague : Peace Research Center Prague, Charles University, 2023. URL: <https://hdl.handle.net/20.500.14178/2130>

7. Hornát J. Leveraging Generative AI in International Relations: Opportunities, Risks, and Implications for Diplomacy. Prague: Charles University, 2023. URL: <https://publications.cuni.cz/handle/20.500.14178/2130>

8. Maassen P., Stensaker B., Rosso A. The European university alliances – an examination of organizational potentials and perils. *Higher Education*. 2023. Vol. 86. P. 953–968. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-022-00951-4>

9. Manor I. From Digital Diplomacy to AI-Driven Diplomacies? *Mapping the Potential Impact of AI on Diplomacy. Communication and the Public*. 2026. DOI: <https://doi.org/10.1177/20570473261438571>

10. Miskimmon A., O’Loughlin B., Roselle L. Strategic Narratives: Communication Power and the New World Order. New York : Routledge, 2013. 224 p. DOI: <https://doi.org/10.4324/9781315871264>

11. Nieminen J. H., Ketonen L. Epistemic agency: a link between assessment, knowledge and society. *Higher Education*. 2024. Vol. 88. P. 777–794. DOI: <https://doi.org/10.1007/s10734-023-01142-5>

12. Nye J. S. Public Diplomacy and Soft Power. *The Annals of the American Academy of Political and Social Science*. 2008. Vol. 616. No. 1. P. 94–109. DOI: <https://doi.org/10.1177/0002716207311699>

13. Romaniuk N. Artificial Intelligence as a Tool for Transforming Diplomatic Communication: Opportunities and Risks. *International Relations, Public Communications and Regional Studies*. 2025. № 3 (23). P. 155–171. DOI: <https://doi.org/10.29038/2524-2679-2025-03-155-171>

14. Shahmerdanova R. Artificial Intelligence in Translation: Challenges and Opportunities. *Acta Globalis Humanitatis et Linguarum*. 2025. Vol. 2, No. 1. P. 62–70. DOI: <https://doi.org/10.69760/aghel.02500108>

15. Snigovska O. Paradiplomacy as an educational strategy for countering information threats in foreign language training of political scientists specialising in international relations. *Humanities Studios: Pedagogy, Psychology, Philosophy*. 2025. T. 13, № 4. P. 32–52. DOI: <https://doi.org/10.31548/hspedagog/4.2025.32>

16. Whiteman W. E. Training and Educating Army Officers for the 21st Century: Implications for the United States Military Academy. Carlisle Barracks, PA : U.S. Army War College, 1998. 31 p. URL:

https://books.google.com.ua/books/about/Training_and_Educating_Army_Officers_for.html?id=ua590AEACAAJ&redir_esc=y

17. Балануца О. О. Професійна підготовка майбутніх дипломатів в Україні у рецепції сучасних учених. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 196. С. 88–92. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2021-1-196-88-92>

18. Банчук-Петросова О., Сулим Б. Цифрова дипломатія: вплив штучного інтелекту та великих даних на трансформацію дипломатичної практики. *Empirio*. 2026. Т. 3, № 1. С. 49–58. DOI: <https://doi.org/10.18523/3041-1718.2026.3.1.49-58>

19. Беляєвська Т. В. Психологічна резильєнтність та когнітивна гнучкість: точки перетину і перспективи дослідження. *Актуальні проблеми практичної психології* : матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (16 травня 2025 р.). Одеса, 2025. С. 28–31. URL: <http://dSPACE.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/23338/1/2.pdf>

20. Борова Т. А., Вєдь Т. М. Теоретичні основи сутності поняття «Трансверсальні компетентності» в постмодерністській освіті. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 21(3). С. 154–158. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.3-33>

21. Босак І. М. Інформаційна безпека України: загрози та методи протидії. *Київський економічний науковий журнал*. 2025. № 9. С. 33–38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2025-9-4>

22. Буцик І. М., Шевченко Н. В. Дидактичні особливості розробки навчальних завдань з інформаційно-аналітичної діяльності студентів у підготовці фахівців з міжнародних відносин. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 63, т. 1. С. 96–102. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.1.18>

23. Глушко О. Трансверсальні компетентності в освіті: теорія та практика в європейському регіоні. *Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта – 2023: горизонти інновацій* : зб. матеріалів VII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 трав. 2023 р.) / за заг. ред. О. І. Локшиної; Ін-т педагогіки НАПН України. Київ; Тернопіль : Крок, 2023. С. 70–72. DOI: <https://doi.org/10.32405/978-617-692-804-1>

24. Івасечко О. Я., Калита О. А. Штучний інтелект як новітній інструмент дипломатії: виклики та перспективи. *Регіональні студії*. 2023. № 34. С. 129–134. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6170/2023.34.22>

25. Карпчук Н. П. Стратегічна комунікація ЄС як засіб у боротьбі з дезінформацією. *Політичне життя*. 2019. № 1. С. 52–58. DOI: <https://doi.org/10.31558/2519-2949.2019.1.7>

26. Клепар М. Професійна підготовка майбутніх фахівців-міжнародників: досвід США і Канади. *Освітній простір України*. 2019. № 15. С. 25–31. DOI: <https://doi.org/10.15330/esu.15.25-31>

27. Климчук І. Роль штучного інтелекту у сучасній дипломатичній практиці. *Наукові праці Міжрегіональної академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2025. Вип. 1(77). С. 72–77. DOI: [https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1\(77\)-11](https://doi.org/10.32689/2523-4625-2025-1(77)-11)

28. Коновалова О. В., Бикова С. В. Формування резильєнтності у студентської молоді. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Психологія. 2023. № 3. С. 13–17. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2023.3.2>

29. Корносенко О., Даниско О., Бондаренко В. Трансверсальні компетентності магістрів як вимога сучасного ринку праці. *Педагогічні науки*. 2023. Вип. 81. С. 73–80. DOI: <https://doi.org/10.33989/2524-2474.2023.81.289390>

30. Леонтьєва І. Екосистемний підхід як методологічний орієнтир інноваційного розвитку вищої педагогічної освіти. *Збірник наукових праць*. 2024. № 41(1). С. 21–29. DOI: 10.28925/2311–2409.2024.41 URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/49664/1/Leontieva_I_POTP_41_2024.pdf

31. Лук'яненко О. Критичне мислення як аспект професійної культури майбутніх спеціалістів. *Українська професійна освіта*. 2026. № 19. С. 165–176. DOI: <https://doi.org/10.33989/2519-8254.2026.19.363699>

32. Мелешко В. В. Мережева взаємодія як основа організації профільного навчання в освітньому окрузі сільської місцевості. *Український педагогічний журнал*. 2016. № 4. С. 11–17. URL: <https://uej.undip.org.ua/index.php/journal/article/view/201>

33. Невадовський О. А. Толерантність до невизначеності та управлінське середовище VUCA/BANI. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Психологія. 2025. № 3. С. 165–170. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2025.3.31>

34. Олефіренко Т. О., Попова Л. М. Формування трансверсальних компетентностей у процесі становлення професійної ідентичності майбутнього педагога. *Збірник наукових праць*. 2022. № 99. С. 45–51. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2413-1865/2022-99-7>

35. Перфільєва А. О. Лідерство у міжнародних відносинах: теоретико-концептуальний вимір. *Політикус*. 2021. № 6. С. 101–106. DOI: <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2021-6.17>

36. Петренко В. О., Безугла І. В. Формування трансверсальних компетентностей в умовах закладу вищої освіти. *Сучасні проблеми управління підприємствами: теорія та практика* : матеріали

Міжнародної науково-практичної конференції. Харків : HTMT, 29–30 березня. 2018. С. 290–293. URL: https://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/19440/1/Petrenko_Bezugla%20%d1%82%d0%b5%d0%b7%d0%b8%20%d0%a5%d0%9d%d0%95%d0%a3_%d0%b1%d0%b5%d1%80%d0%b5%d0%b7%d0%b5%d0%bd%d1%8c_2018.pdf

37. Попова Л. М. Екземпліфікація терміну «трансверсальність» у сучасному науковому просторі через призму підготовки майбутнього фахівця. *Інноваційна педагогіка*. 2022. Вип. 48, ч. 2. С. 165–169. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/48.2.32>

38. Репецький В. М., Грабинський М. І. Напрямки модернізації підготовки юристів і юристів-міжнародників з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2023. Вип. 25. С. 116–125. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-25-116-125 URL: <https://visnyk.mu.edu.ua/index.php/pravo/article/view/50/49>

39. Рябоконь О. В. Епістемологічні засади концептуалізації феномена якості освіти в сучасному науковому дискурсі. *Наукові перспективи*. 2025. № 11(65). С. 402–411. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-11\(65\)-402-411](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-11(65)-402-411)

40. Самчук З. Ф. Мережеве суспільство та ІТ-освіта в Україні: трансформація освітніх практик крізь призму ціннісних пріоритетів. *Культурологічний альманах*. 2025. Вип. 4 (16). С. 276–283. DOI: <https://doi.org/10.31392/cult.alm.2025.4.31>

41. Серман Л. Проблема підготовки майбутніх фахівців з міжнародних відносин у контексті формування професійного іміджу. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. Вип. 66, т. 3. С. 210–214. DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/66-3-30>

42. Сніговська О. В. Освіта в цифрову епоху: професійна підготовка майбутніх фахівців до роботи з інформацією. *Цифрова епоха: міждисциплінарний дискурс* : монографія / [А. А. Гедзик, Т. В. Ковальова, О. Ю. Коцюрба та ін.]; Аналіт. центр сучас. гуманітаристики. Харків : Право, 2024. С. 98–117.

43. Сніговська О. В., Малахиті А. В. Формування професійної готовності майбутніх фахівців-міжнародників до роботи з інформацією в умовах гібридної війни. *Інноваційна педагогіка*. Одеса : Гельветика, 2022. Випуск 46. С. 170–177. DOI: <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/46.34>

44. Соколовська О. М. Особливості формування мовленнєвої компетентності економістів-міжнародників у процесі вивчення іноземної мови академічної та професійної комунікації. *Академічні візії*. 2026. № 51. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.18595832>

45. Степаненко Л., Попова Л. Формування трансверсальних компетентностей в іншомовній професійній підготовці майбутніх педагогів: нормативно-законодавчі аспекти. *Витоки педагогічної майстерності*. 2022. Вип. 29. С. 219–224. DOI: <https://doi.org/10.33989/2075-146x.2022.29.264354>

46. Терещеня О. В. Стратегічні комунікації у науково-теоретичному дискурсі. *Communications and Communicative Technologies*. 2020. Вип. 20. С. 116–121. DOI: <https://doi.org/10.15421/292017>

Information about the author:

Snigovska Oksana Volodymyrivna,

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Head of the Department of Public Communications and Regional Studies

Odesa I. I. Mechnikov National University

24/26, French Boulevard, Odesa, 65058, Ukraine